

ادبیات پیش‌دانشگاهی «پرسش‌های چهارگزینه‌ای سراسری» ۸۷-۹۳

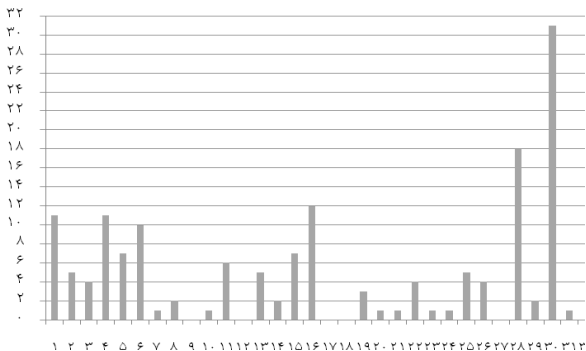
تعداد پرسش‌های چهارگزینه‌ای	
۱۱	۱- درس اول: نی‌نامه
۵	۲- درس دوم: مناجات، نیایش
۴	۳- درس سوم: درآمدی بر ادبیات حماسی / کاوه‌ی دادخواه
۱۱	۴- درس چهارم: درآمدی بر ادبیات غنایی / دریای گرنه ناپدید/ من این همه نیستم
۷	۵- درس پنجم: مناظره‌ی خسرو با فرهاد
۱۰	۶- درس ششم: اکسیر عشق
۱	۷- درس هفتم: بهار عمر
۳	۸- درس هشتم: مجنون و عیب‌جو
۰	۹- درس نهم: سپیده‌ی آشنا
۱	۱۰- درس دهم: قلب مادر
۶	۱۱- درس یازدهم: کیش مهر / سرور عشق
۰	۱۲- درس دوازدهم: رباعی و دوبیتی
۵	۱۳- درس سیزدهم: چند حکایت از اسرارالتوحید
۲	۱۴- درس چهاردهم: بارقه‌های شعر فارسی
۷	۱۵- درس پانزدهم: درآمدی بر ادبیات تعلیمی / پرورده‌گویی
۱۲	۱۶- درس شانزدهم: ذکر حسین بن منصور حلاج
۰	۱۷- درس هفدهم: مست و هشیار
۰	۱۸- درس هجدهم: درآمدی بر توصیف و تصویرگری
۳	۱۹- درس نوزدهم: دماوندیه
۱	۲۰- درس بیستم: شب کویر
۱	۲۱- درس بیست و یکم: جهاد (نهج‌البلاغه)
۴	۲۲- درس بیست و دوم: دیوان شرقی
۱	۲۳- درس بیست و سوم: درآمدی بر ادبیات معاصر
۱	۲۴- درس بیست و چهارم: خوان هشتم
۵	۲۵- درس بیست و پنجم: صدای پای آب
۴	۲۶- درس بیست و ششم: درآمدی بر ادبیات داستانی
۰	۲۷- درس بیست و هفتم: آخرین درس
۱۸	۲۸- واژگان
۲	۲۹- املا
۳۱	۳۰- آرایه‌های ادبی
۱	۳۱- ترکیبی
کل کتاب (۱۵۶ پرسش چهارگزینه‌ای)	

✓ در ۷ سال گذشته‌ی کنکور (سراسری) **زیر موضوع آرایه‌های ادبی** بیش‌ترین پرسش چهارگزینه‌ای را به خود اختصاص داده است.

ادبیات پیش‌دانشگاهی

«پرسش‌های چهارگزینه‌ای سراسری ۹۳-۸۷»

تعداد پرسش‌های چهارگزینه‌ای

شماره‌ی درس‌ها

نمودار اهمیت درس‌ها براساس پرسش‌های چهارگزینه‌ای مطرح شده در
کنکورهای سراسری ۷ سال گذشته

نی‌نامه (۱۱ پرسش چهارگزینه‌ای)

۱) عبارت: «نی عشق را پروردگار می‌نوازد و فریاد مولانا هنگامی از نی وجودش برمی‌خیزد که جذبه‌ی حق بر او اثر می‌گذارد.» با کدام بیت تناسب مفهومی دارد؟ (تجربی - ۹۳)

۱) راز سربسته‌ی ما بین که به دستان گفتند/ هر زمان با دف و نی بر سر بازار دگر

۲) بنال ای نی که من غم دارم امشب / نه دل‌سوز و نه همدم دارم امشب

۳) مسند به باغ بر که به خدمت چو بندگان/ استاده است سرو کمر بسته است نی

۴) صائب! زند آتش به جهان از نفس گرم/ هر نی که به آن لعل شکر بار رسیده

۲) مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟ (انسانی - ۹۳)

۱) در نیابد حال پخته هیچ خام/ پس سخن کوتاه باید والسّلام

۲) تن به دود چراغ و بی‌خوابی/ نهاده‌ی هنر کجا یابی

۳) حال دل سوخته‌ی عشق کسی می‌داند/ که به دل داغ تو را در عوض مرهم زد

۴) مگر نشنیدی از گیتی‌شناسان/ که باشد بر نظاره جنگ آسان

۱) گزینه‌ی «۴»

ارتباط معنایی دو بیت: نوازنده‌ی اصلی در واقع خداست و فریاد مولانا و نفس گرم صائب حاصل جذبه‌ی حق و واصل شدن به خداوند است.

۲) گزینه‌ی «۲»

گزینه‌ی «۲»: کسی که دود چراغ نخورده و زحمت نکشیده هنر و فضیلت کسب نمی‌کند.

گزینه‌ی «۱»: انسان بی‌بهره از عشق از حال دل انسان عاشق باخبر نیست.
گزینه‌ی «۳»: کسی می‌تواند حال عاشق را درک کند که داغ عشق تو را بر دل خود زده باشد.

گزینه‌ی «۴»: جنگ برای تماشاگران آسان به نظر می‌رسد، باید در میدان جنگ بود تا حال جنگاوران و سختی جنگ را درک کرد.

۳) مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات متفاوت است؟ (ریاضی - ۹۲)

- ۱) دل بی‌سوز کم گیرد نصیب از صحبت مردی / مس تابیده‌ای آور که گیرد در تو اکسیرم
- ۲) می ز رطل عشق خوردن کار هر بی‌ظرف نیست / وحشی‌ای باید که بر لب گیرد این پیمانه را
- ۳) ساقیا در قده باده چه پیمودی دوش / که حریفان همه در خواب گراند هنوز
- ۴) محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست

۴) مفهوم همه‌ی ابیات به‌استثنای بیت ... با یک‌دیگر تناسب دارند. (انسانی - ۹۰)

- ۱) درنیابد حال پخته هیچ خام / پس سخن کوتاه باید، والسلام
- ۲) بسیار سفر باید تا پخته شود خامی / صوفی نشود صافی تا درنکشد جامی
- ۳) با نیم‌پختگان نتوان گفت سوز عشق / خام از عذاب سوختگان بی‌خبر بود
- ۴) پیر میخانه چه خوش گفت به دُردی‌کش خویش / که مگو حال دل سوخته با خامی چند

۳) گزینه‌ی «۳»

مفهوم مشترک گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» چنین است: حقیقت عشق را هر کسی درک نمی‌کند و برای درک آن، شخص هم‌درد و درد آشنا لازم است اما در بیت گزینه‌ی «۳» با اشاره به تأثیر زیاد باده و شراب می‌گوید: ساقی در جام شراب ..... در خواب‌اند؟

۴) گزینه‌ی «۲»

خامانی که به درد عشق دچار نشده‌اند از حال عاشقان و عارفان سوخته‌دل بی‌خبرند. این مفهوم مشترک گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» است. در گزینه‌ی «۲» «پخته» به معنای با تجربه و «خام» به معنی بی‌تجربه آمده است و بیان این مطلب است که باید مراحل متعددی را طی کرد تا به مرتبه‌ی باتجربگی رسید.

۵) مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات متفاوت است؟ (زبان-۹۰)

- ۱) ای درد و غم تو راحت دل / هم مرهم و هم جراحات دل
- ۲) دردم از یار است و درمان نیز هم / دل فدای او شد و جان نیز هم
- ۳) همچو نی زهری و تریاقی که دید / همچو نی دمساز و مشتاقی که دید؟
- ۴) دردی است درد عشق که هیچش طبیب نیست / گر دردمند عشق بنالد
غریب نیست

۶) مفهوم بیت

«ما ز دریا بایم و دریا می‌رویم»

ما ز بالایم و بالا می‌رویم»

با کدام بیت، تناسب ندارد؟ (ریاضی-۸۸)

- ۱) جزء جهان است شخص مردم روزی / باز شود جزء بی گمان به سوی کل
- ۲) به اصل باز شود فرع و هست نزد خرد / مر این حدیث مسلم هم این مثل
مضروب (زده شده)
- ۳) ماهی از دریا چو در صحرا فتد / می‌تپد تا باز در دریا فتد
- ۴) سیری طلب مکن که کس اندر نشیب خاک / جز تشنه لب نیامد و جز
ناشنا نشد

۵) گزینه‌ی «۴»

در گزینه‌های «۱، ۲ و ۳» منشأ درد و راحت، مرهم و جراحی، درد و درمان، زهر و تریاق (پادزهر) یک چیز معرفی شده است.

۶) گزینه‌ی «۴»

مفهوم بیت مورد سؤال بازگشت به اصل و مبدأ خویش است. گزینه‌های «۱، ۲ و ۳» نیز بیان همین مطلب است.

۷) متن زیر، با کدام بیت تناسب مفهومی دارد؟

«آنچه در این نی آوازی پدید می‌آورد، کشش انسان آگاه به سوی عالم معنا، به سوی پروردگار، به سوی کل و حقیقت هستی است و در حقیقت این نی عشق را پروردگار می‌نوازد و فریاد مولانا هنگامی از نی وجودش برمی‌خیزد که جذبه‌ی حق بر او اثر می‌گذارد». (تجربی- ۸۸)

۱) یار از پرده هویدا شد و یاران غافل / یوسفی هست دریغا که خریداری نیست

۲) ذره‌ی خاکم و در کوی توام جای خوش است / ترسم ای دوست که بادی ببرد ناگاهم

۳) شبنم از روشن دلی آینه‌ی خورشید شد / ای کم از شبنم، تو هم آینه را پرداز ده

۴) با بال شوق، ذره به خورشید می‌رسد / پرواز دل به سوی خدا می‌برد مرا

۸) مفهوم عبارت «كُلُّ شَيْءٍ يَرْجِعُ إِلَىٰ أَوَّلِهِ» در کدام بیت وجود ندارد؟

(ریاضی- ۸۷)

۱) سیر جسم خشک، بر خشکی فتاد / سیر جان، پا در دل دریا نهاد

۲) مادر فرزند، جویان وی است / اصل‌ها مر فرع‌ها را در پی است

۳) دل تو را در کوی اهل دل کشد / تن تو را در حبس آب و گل کشد

۴) جان، گشاده سوی گردون بال‌ها / تن، زده اندر زمین چنگال‌ها

۷) گزینه‌ی «۴»

در متن داده شده شوق و ذوق انسان برای رسیدن به عالم دیگر مطرح شده است. این معنی در بیت گزینه‌ی «۴» هم آمده است.

۸) گزینه‌ی «۲»

در گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» بیان می‌شود که هرچیز یا پدیده‌ای در پی اصل خویش است، اما در گزینه‌ی «۲» اصل، جویای فرع است.

۹ بیت

«درنیابد حال پخته هیچ خام»

پس سخن کوتاه باید، والسلام»

(ریاضی - ۸۷) با کدام بیت ارتباط معنایی ندارد؟

- ۱) سعدی سخن یار نگوید بر اغیار / هرگز نبرد سوخته‌ای قصه به خامی
- ۲) پیر میخانه چه خوش گفت به دردی کش خویش / که مگو حال دل سوخته با خامی چند
- ۳) فردا به داغ دوزخ ناپخته ای بسوزد / کامروز آتش عشق، از وی نبرد خامی
- ۴) هر که در آتش نرفت بی خبر از سوز ماست / سوخته داند که چیست پختن سودای خام

۱۰ مفهوم بیت زیر، در کدام بیت وجود ندارد؟

«درنیابد حال پخته هیچ خام»

پس سخن کوتاه باید، والسلام»

(تجربی - ۸۷)

- ۱) تا نسوزد برنیاید بوی عود / پخته داند کاین سخن با خام نیست
- ۲) فریاد من از سوختگی هاست از آتش / چون باده ز خامی نبود جوش و خروشم
- ۳) دردا که بپختیم در این سوز نهانی / وان را خبر از آتش ما نیست که خام است
- ۴) آتش روی تو زین گونه که در خلق گرفت / عجب از سوختگی نیست که خامی عجب است

۹) گزینه‌ی «۳»

در گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» بیان شده است که افراد خام، حال عاشقان را در نمی‌یابند، اما در گزینه‌ی «۳» بیان شده است افرادی در جهان هستند که عشق واقعی را درک نمی‌کنند.

۱۰) گزینه‌ی «۴»

مفهوم بیت‌های «۱، ۲ و ۳»: افراد خام، حال و هوای عارفان و سالکان را در نمی‌یابند. معنای بیت مورد سؤال: آن که راه عشق نسپرده از حال عارف واصل بی‌خبر است، پس سخن را کوتاه می‌کنیم.

۱۱ بیت:

«بگو ای نای، حال عاشقان را

که آواز تو جان می‌آزماید»

(هنر- ۸۷)

با کدام بیت، ارتباط مفهومی دارد؟

- ۱) روزها گر رفت گو رو باک نیست/ تو بمان ای آن که چون تو پاک نیست
- ۲) هر که جز ماهی ز آبش سیر شد/ هر که بی روزی است روزش دیر شد
- ۳) نی حدیث راه پر خون می‌کند/ قصه‌های عشق مجنون می‌کند
- ۴) تن ز جان و جان ز تن مستور نیست/ لیک کس را دید جان دستور نیست

مناجات، نیایش (۵ پرسش چهارگزینه‌ای)

۱۲ بیت «حسنت به ازل نظر چو در کارم کرد / بنمود جمال و عاشق زارم

(زبان- ۹۲)

کرد» با کدام بیت قرابت مفهومی ندارد؟

- ۱) کمال حسن تدبیرش چنان آراست عالم را / که تا دور ابد باقی بر او حسن و ثنا آمد
- ۲) لطف نهان به جلوه آر تا برود دلم ز کار / حسن چو جلوه می‌کند عشق زیاد می‌شود
- ۳) چه فتنه بود که حسن تو در جهان انداخت / که یک دم از تو نظر بر نمی‌توان انداخت
- ۴) تا رقم حسن تو زد آسمان / نامزد عشق تو آمد جهان

۱۱) گزینه‌ی «۳»

در بیت داده شده «نی» بازگوکننده‌ی حال عاشق پاکباز و راه پرخطر عشق است. در گزینه‌ی «۳» نیز «نی» داستان خونین عشق را بیان می‌کند.

۱۲) گزینه‌ی «۱»

در بین صورت سؤال و گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» حسن و زیبایی معشوق (در اینجا خداوند) سبب عاشق شدن جهان و جهانیان شده است. در گزینه‌ی «۱» حسن تدبیر ممدوح و ستوده شده است و با دیگر ابیات قرابت معنایی ندارد.

۱۳) در متن «چون قوتی در این بیغوله هست، پی غولان ظلال رفتن و خیال محال پختن نشان خامی است. آزادمرد از قبض و بسط امور دنیا آن‌گه برون آید که ترتیب امور معاد را بر همه‌ی مهمات راجح داند.» چند غلط املایی وجود دارد؟

(انسانی-۹۱)

دو (۲)	یک (۱)
چهار (۴)	سه (۳)

۱۴) مفهوم کدام بیت با توجه به آیه‌ی «تَعَزَّ مِنْ تَشَاءٍ وَ تَذَلَّ مِنْ تَشَاءٍ» متفاوت است؟

(ریاضی-۹۰)

- ۱) یکی را همی تاج شاهی دهد/ یکی را به دریا به ماهی دهد
- ۲) یکی را که دربند بینی مخند/ مبادا که روزی درافتی به بند
- ۳) یکی را ز ماهی رساند به ماه/ یکی را ز مه اندر آرد به چاه
- ۴) یکی را دهد تاج و تخت بلند/ یکی را کند خوار و زار و نژند

۱۳) گزینه‌ی «۱»

در متن، کلمه‌ی ضلال (به معنی گمراهی) غلط نوشته شده است.

۱۴) گزینه‌ی «۲»

معنی آیه: خداوند هر کسی را بخواهد عزیز و گرامی می‌کند و هر کسی را بخواهد ذلیل و خوار می‌کند. مفهوم بیت گزینه‌ی «۲» بیانگر گردش احوال و نکوهش غرور و تکبر است.

۱۵) به مضمون آیه‌ی «تُعَزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تَذِلُّ مَنْ تَشَاءُ» در کدام بیت اشاره

نشده است؟ (انسانی- ۸۸)

- ۱) کلاه سعادت یکی بر سرش / گلیم شقاوت یکی در برش
- ۲) ادیم (سفره) زمین سفره‌ی عام اوست / بر این خوان یغما چه دشمن چه دوست
- ۳) یکی را به سر بر نهد تاج بخت / یکی را به خاک اندر آرد ز تخت
- ۴) گلستان کند آتشی بر خلیل / گروهی بر آتش برد ز آب نیل

۱۶) معنی واژه‌های «بیغوله، ملاهی، کتم، تیه، انحطاط» به ترتیب کدام است؟

(تجربی- ۸۷)

- ۱) بی فایده، بازیچه، پنهان داشتن، سرگردانی، فروآمدن
- ۲) ویرانه، آلات لهو، پنهان داشتن، بیابان، پست شدن
- ۳) بیچارگی، آلات لهو، جهان نیستی، بیابان بی آب و علف، پستی
- ۴) گوشه‌ای در خانه، تهی شده، پوشیدگی، گمراهی، فرو افتادن

۱۵) گزینہی «۲»

گزینہ‌های «۱، ۳ و ۴» به مضمون آیه‌ی داده شده، «خداوند هر که را بخواهد عزیز می‌گرداند و هر که را بخواهد خوار می‌کند.» هر یک به نوعی اشاره دارند. در بیت گزینہی «۲» شاعر اشاره می‌کند که خوان نعمت خداوندی همه جا گسترده شده است.

۱۶) گزینہی «۲»

بیغوله: کنج، گوشه‌ی خانه، ویرانه
ملاهی: جمع ملہی، آلات لہو
کتم: پنهان کردن، پنهان داشتن
تیہ: گمراہی، سرگردانی، بیابان بی آب و علف
انحطاط: فرود آمدن، پست شدن، به پستی گراییدن

درآمدی بر ادبیات حماسی، کاوه‌ی دادخواه (۴ پرسش چهارگزینه‌ای)

۱۷) مفهوم ابیات دو گانه، در کدام گزینه یکسان نمی‌باشد؟ (تجربی - ۹۲)

۱) از تو نپرسند درازای شب / آن کس داند که نخفته است دوش
محرم این هوش جز بی‌هوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست
۲) حلقه‌ی دام گرفتاری دهن واکردن است / ماهی لب بسته را قلاب نتواند
گرفت

زبان درکش ای مرد بسیار دان / که فردا قلم نیست بر بی‌زبان
۳) شد جنگ و نظر آمد، شد زهر و شکر آمد / شد سنگ و گهر آمد، شد
قفل و کلید آمد

هنر خوار شد جادویی ارجمند / نهان راستی، آشکارا گزند
۴) گر کشد مهر رخت بر دل من تیغ رواست / هر بدی کز طرف دوست
رسد جمله نکوست

جام از دست دوست بود زهر و می یکی است / آن‌جا که وصل اوست
چه محراب و چه کنشت [بتخانه]

۱۷) گزینه‌ی «۳»

گزینه‌ی «۱»: هر دو بیت اشاره به این دارد که کسی حال دیگری را درک می‌کند که خود صاحب آن حال باشد و طعم آن را چشیده باشد.

گزینه‌ی «۲»: هر دو بیت خاموشی و سخن نگفتن را توصیه می‌کند.

گزینه‌ی «۴»: مفهوم «هر چه از دوست رسد نیکوست» در هر دو بیت تکرار شده است.

اما در گزینه «۳» در بیت اول صحبت از رفتن ناپسندی‌ها و جایگزین شدن خوبی‌هاست ولی در بیت دوم از روزگار و جایگزین شدن بدی‌ها به جای خوبی‌ها گله شده است یعنی برعکس بیت اول.

۱۸) در همه‌ی ابیات به‌جز بیت ...، به زمینه‌ی ملی حماسه، اشاره شده است. (تجربی- ۹۱)

- ۱) همی به آسمان شد به پرّ عقاب/ به زاری به ساری فتاد اندر آب
- ۲) به جمشید بر گوهر افشانده/ مر آن روز را روز نو خواندند
- ۳) چو دید آن درفشان درفش مرا/ به گوش آمدش بانگ رخس مرا
- ۴) به ایوان خرامید و بنشست شاد/ کلاه کیانی به سر بر نهاد

۱۹) همه‌ی ابیات به استثنای بیت ...، پاسخ مثبت مردم به دعوت کاوه تحت عنوان بیت:

(انسانی- ۸۹)

«بپوید کاین مهتر آهرمن است

جهان آفرین را به دل دشمن است»، می‌باشد.

- ۱) چو کاوه برون آمد از پیش شاه/ بر او انجمن گشت بازارگاه
- ۲) سوی لشکر آفریدون شدند/ ز نیرنگ ضحاک بیرون شدند
- ۳) هم آن‌گه یکایک ز درگاه شاه/ برآمد خروشیدن دادگاه
- ۴) همی رفت پیش اندرون مرد گرد/ سپاهی بر او انجمن شد نه خرد

۱۸) گزینه‌ی «۱»

در گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» «جمشید»، «نوروز»، «درفش» و «کلاه کیانی» هر کدام به نحوی به زمینه‌ی ملی حماسه اشاره دارند.

۱۹) گزینه‌ی «۳»

گزینه‌های «۱، ۲ و ۴» حرکت مردم و رفتن به سوی فریدون را بیان می‌کند.

